

Redactiunea

se afla in

Strat'a tragatoriului

(L'óvész-utca), Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se primescu decât numai de la correspondintii regulari ai „Federatiunii.“ Scrisori anonime nu se publica. Articlii trimisi si nepublicati se voru arde si numai la cerere espressa se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Joui-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . . . 3 fl. v. a.
Pre siesse lune . . . . . 5 „ „ „
Pre annulu intregu . . . . . 10 „ „ „

Pentru Romani'a:

Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
Pre 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiunt:

10 cr. de linia, si 30 cr. taoca timbrala
pentru fiesce-care publicatiune separatu.
In loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Incunoscintiare.

166/1873.

Comitetulu Associatiunei Transilvania in urm'a relatiunei, primite de la aidulu Comisiunei sanitare d'in Bra, cu dat'a 14. Juliu a. c. Nr. 1. titiv la morbulu de cholera, ce gras-a in mare gradu atatu in acellu Opau, catu si in giuru, in siedinti'a sa extraordinaria de asta-di, d'in considerabile sanectatii si a binelui publicu, a atu de lipsa a decide, ca tienerea aduere generale a Associatiunei Trne comanata la Dev'a pre 11. Augustu, cal. a. c., se se amane deocamdata pre pu nedeterminatu.

Ceea ce prin acés'a se adduce la incunoscintia publica, cu observarea, mandata ce Comitetulu va primi inforiuni despre molcomirea respectivu starea acellu morbu, nu va lipsi a incia de timpuru, t e r m i n u l u , ce va defige pentru tienerea aminadunari generali, totu in oppidulu Bra.

Din siedinti'a extraordinaria a Comitetulu Associatiunei Trne, tienuta la Bra, in 18. Juliu 1873.

Dunca.

J. V. Russu.

Secret. II.

B.-Pest'a, 11/23. Jul. 1873.

Diuariele ung. se ocupa de nouele statuni financiare alle lui Kerkapoli, ari acestu-a vre se supprindia ca la reunirea ei catra tomna. Inten-a ministrulu este d'a contracta nou imprumutu, daca va capeta, creditulu tierrei este cam gignitu. Kerkapoli, amintisse cu occasiunea merii salle financiare, la desbaterea a bugetulu, ca dsa cunosce doue camente d'a vindeca bol'a financiatierrei: Detori'a de rente, una ope de creditu, prin care intr'unu a anumitu nu se amortisedia din alu, ci se respundu numai cametele andu dupa operatiunile fin. de pana a si cametele se respundu si sume de amortisatiune, ceea ce necessari neintreruptu contractarea de noue amuturi, spre a se poté acoperi si titulu permaninte si summele de isatiune. — Allu doile medicati Kerkapolianu: „reform'a d'arilor cum? In locu d'a reduce erogale dsa au urcatu d'arile nu numai indirecte, ci si celle directe, insardu astfelu tierra mai multu decum se si decum e in stare a supporta vetemarea capitalulu atacatu inca acum. — Se ne crutie D. Kerkapoli cu medicamentele salle, mai relle bol'a. Noi nu cunoscemu altu u decatu reducerea erogatiunilor starea pre timpu mai indelungatu restitiunile celle cu redicat'a, cari a forte greu bugetulu tierrei, fara duce inca procentele garantate. apusetiunile luate in conferinti'a a pentru essecutaraa legiloru re la provincializarea confinieloru publicate in diuariulu off. le vomu a si noi in nr. v.

ditorii nostri cunoscemu espectoradlui Schmerling in contr'a amelioru speculatiuni judanesce, fa sen. imp. de Vienn'a, o amminu si noi la timpulu seu, acum'a se inregistramu faim'a ivita in-

data dupa „trosculu“ (Krach) de la bursa, ca Domnitorulu, superatu pre consiliarii sei actuali, complici ai speculatiuniloru si prin urmare cauza mediata a catastrofei, are intentiunea d'a chiamo era pre D. Schmerling si a-lu pune in capulu lucruriloru. Acesta scire s'a repetitu, au fostu combatuta, demintita, spre a fi era reimprospetata. Ceea ce asta-di se crede ca siguru, este: essistenti'a imminentei crise ministeriali.

Diariulu „Morg. P.“ d'ice ca pre faci'a ministeriului se vedu appriatu trasaturele ippocratice, precursorie alle mortii imminente. Cris'a este unu ce permaninte in Austri'a, intrebarea, e cine va fi chiamatu a o conjurat momentanu? Organele federalistiloru protesta innaltu in contr'a dlui Schmerling care si-au inchaiatu cararea politica. D. Schmerling inse este forte elasticu si cine scia daca lass'a consciintia a dsalle nu i-ar permite a inaugura chiaru unu nou sistem, osebitu de cellu ce avusse missiunea a-lu essecuta, fara a-i succede. Fata viam invenient. Aut, aut. . .

Conventiunea intre Austro-Ungari'a si Turci'a, pentru regularea strimtoriloru la „port'a de ferru“ spre inlesnirea navigatiunii pre Dunare, s'a inchiatu si precum annuncia foile officiose, una comisiune mestecata se va aduna cu inceputulu lui Augustu, a. c. la Orsiav'a (Rusiav'a) si precatu timpu va tiené starea cea favorabile a apeii omeni de specialitate d'in ambe partile contrabenti voru incepe lucrurile tehnice preliminare. In comisiunea acest'a va fi representata atatu Austro-Ungaria si a nume ambele parti alle imperiului, adeca Cis-si-Transilvani'a, precum si Turci'a prin delegatii loru si totodati prin omenii loru de specialitate (prieputori).

Diuariulu „Kol. közl.“ adduce important'a serie ca *autonomia organizatiune* a catoliciloru de rit. lat. in Transilvani'a s'a approbatu de regimu, prin rescriptulu ministeriului cultelor, ce porta dat'a 16. Juniu, a. c. Nr. 1008. approbandu conclusulu congressulu cat. de rit. lat. tienutu la Alb'a-Jul'i'a, prin care se dispune ca tote causele, cari pana acum se tieneau de competentia comisiunii, se se conduca si se se deslege in viitoriu de consiliulu diriginte, compusu d'in 24 membri degia alessi. Deci nu remane decatu a se constitutu consiliulu, ca se intre in functiune. „Pesti Napló“ se vaiera, cum de una affacere atatu de importante se reguledia pre calle administrativa. Dar' ore intrebamu noi, ce ar avé legislatiunea a se amesteca in affacerile besericesci? Apoi, de ce ore ministrulu cultelor nu lass'a si pre Romani gr. cat. d'a se aduna in congressu pentru organizatiunea loru autonoma? Ministeriulu ung. are doue mesure, un'a pentru Magiari si alt'a pentru Romani. Dar se aiba grige stapanii ca la timpulu seu se nu li-se remesure totu dupa mesurele loru celle false.

Ministrulu cultelor si allu instructiunii publice, prin scrisore cerculare adressata catra tote autoritatile d'in tierra, recommenda cu intefire, ca aceste se staruesca pre teritoriale loru, prin indemnare si eventualminte priu ajuto-rie materiali, a se infintia reuniuni sci-entifice, literarie si artistice precum si musee, era institute essistenti se le ajutore cu spriginulu loru morale si materiale in tota privintia.

Noulu commissaru reg. D. Hueber nu este mai fericitu intru plinirea missiunii, ce i-a datu ministeriulu, decum fusesse antecessorulu seu. In urmarea unoru neintiellegeri avute cu administratoriulu patriarcale Ssa parintele Gruiciu, — ba dupa cum spunu correspondintii diuarielor officiose acelle doue persone guvernamentali s'ar fi certatu urritu — positiunea lui Hueber au devenitu forte grea. Diariulu serbescu guvernamentale „Srbski Narod“ impete cu multa vehementia pre Hueber si cere ministeriului revocarea commissariulu. Diariulu Lonyaianu „Reform'a“ d'ice ca differintie s'ar fi escatu d'in cauza ca intre acei-a pre cari Hueber vrea se numesca de functionari ai sei (va se dica d. commiss. ambla cu apparatusu intregu pre socotel'a fondulu serbescu) ar fi fostu si unulu d'in partit'a lui Mileticu. Credat Judaeus Appella! Alta causa trebue ca se aiba acelle acute differintie, dar „tu l'as voulu George Dandin“ parintele Gruiciu si sociu-seu Anghelicu au cerutu commissari, acum d'insii s'ar desface, ca si cellu ce prinsesse pre draculu. Rusne pentru constitutionalismulu magiaru a tiené atatu amaru de timpu commissari pre spelele besericeii numai pentru ca se se revedia socotelele! Cellu pucinu diariele guvern. asiá spunu, dar neci nu affa ministeriulu altu pretestu plausibile pentru a si masca purcederea sa inconstitutiunale. *Ecce cum samena asiá va si secerá, Serbiu nu voru uita sretlicurile si galceva ce li-se face.*

Cestiunea locuriloru sante pentru carea s'a versatu atatu sange la 185^{3/4}, fara a se fi deslegatu atunci si pentru care se intemplasse si mai asta ierna scandalulu si certele intre calugarii greci si latini, se apropia de deslegare sau cell pucinu de unu felu de complanare. Dupa scirile mai prospete de la Constantinopole, calugarii, atatu grecii catu si latini, cari au causatu disordinea voru fi departati d'in Ierusalimu, era cei remasi se potu incaiera de nou, pana la alta deslegare turcesca, ce semenca ca ou cu ou cu procedur'a ce urmasse unu primariu serbu facundu dreptate intre doue pilaritie, ce se improspetasse imprumutatu cu pucinu onorificulu titlu de „cucavitia“ luandu adeca de la amendoue cate unu taleru, dreptu recompensa pentru judecat'a cea drepta disse si unei-a si altei-a „si tu nu cucaviti'a, si tu nu cucaviti'a, eu cucaviti'a, acum mergeti la draculu!“

— Diuariulu angl. „Daily News“ i-se telegrafedia de la Madridu ca dupa lupta de 18 ore, un'a din celle mai insemnate truppe de alle Carlolistiloru au fostu batuta la Igualada. Carlístii luara de repetite ori cetatea, fusera inse in fine respinsi. Nrulu mortiloru si raniloru au fostu atatu de mare, catu tote carrele si trasurele orasiului se intrebuintiara spre transportarea loru la loculu de immormentare. — Assemene respinsi au fostu Carlístii si de la Estrell'a. — Aceste ar fi dara primele sciri imbucuratorie despre invingerile republicaniloru asup'a rebelliloru.

Siahulu Persiei „Nasreddin“ craiulu crailoru, cum se numesce dinsulu si strangariulu strangiloru precum Pa onoratu diuariele republicei Elvetice, cutriera tota Europ'a. Dupa ce fusesse a vedé pre fratii sei Tiarii de la nordu si pre sora-sa de pre insulele britannice,

merse a vedé foculariulu odeniora allu civilisatiunii Europene si allu toturoru miscamintelor politice, Luteti'a Parisiloru si frumos'a Francia. Acum se affa pre calle catra Itali'a spre a cerce-tá leganulu poporulu rege, — care cucerisse mai tota lumea cunoscuta in anticitate si frecasse in cate-va batalie si pre regii Persiei (Partiloru), — a vedé monumintele gloriei si a marirei Romei eterne si a se desfetá in gradin'a Europei. Numai de i-ar servi de ore care invetiatura celle ce vede si aude in Europ'a pre spelele bietelor popore, inse „lupulu si-schimba perulu, dar firea ba“. Acestu barbaru nu merita sutele de milione ce guvernele Europene le arrunca in ventu pentru primirea lui, luandu panea d'in gur'a copiiloru si dandu-o caniloru. — Angli'a au potutu risipi milionele pentru ca spera a le reincassa pre alta calle de la Persiani, dar ce trebua Franci'a republicana se intreca cu festivitatele chiaru si pre Angli'a? — Ce inebunesce consiliulu municipale allu Turinulu de votedia a se risipi 60 mill. de lei pentru primirea barbarulu. Multa minte mai trebue Europeaniloru cu tota invetiatur'a lor, pana se se desbaiere de traditiunile trecutulu si de educatiunea cea rea ce li-se tornasse cu vedr'a sub regimele cello ru cu doctrin'a gratiei divine. „Quo semel est imbuta recens servabit odorem testa diu“. Speramu ca acesta locusta nu va veni in tierra nostra, avemu destulu cu coler'a si cu saraci'a dupa trei anni cu recolectarea, si prea destulu cu economi'a atapaniloru nostri, — guvernulu ung. n'are unu banu de risipela si ar scote numai d'in gur'a flamandiloru cetatieni summ'a ce ar da pentru festivitate ce nu se potrivescu cu situatiunea actuala a tierrei, trista in privintia financiaria nu mai pucinu, decatu cea politica si natiunale.

Situatiunea in Spani'a. Pretendintele la tronu, Don Carlos, au sositu in Spani'a si se puse in fruntea partisaniloru sei cari fecera si pana acum insemnate progresse de cuceriri in omeni aderinti. Cu banii adunati in Angli'a se potu capeta destulli voluntari aventurieri. — Omenii internationali devasta tierra cu focu si sabia. Cortesii sistara siedintiele, noulu ministeriu este alessu cu neinsemnata majoritate, ceea ce denota impotentia sa — facia cu missiunea cea grea, ce lu ascepta. Acest'a este situatiunea Spaniei. Mai mare dissolutiune neci ca se pote imaginá decatu ceea ce domnesce in acesta tierra nefericita si trebue se admiramu liniscea spiritulu cu care comisiunea de constitutiune continua a lucrá, ca si candu nu ar lipsi alta, decatu numai formularea constitutiunii, intr'o tierra unde cetatienii se macellarescu unii pre altii.

Metropoli'a veduvita a Romaniloru greco-orientali.

IV.

In Nr. tr. amu gatatu cu cestiunea ca dispusetiunea statutulu org. dupa carea Archiepiscopatu la alegerea Metropolitulu au se fie representati in numeru indoitu, adeca cu 60. deputati, si nu cate cu 30. ca si cellealte doua diecese, — si are ratiunea sa fondata.

Avemu se o esplicamu acest'a.

Episcopulu, precum este cunoscu-

tu, totdeauna se alege prin deputatii diecesei vedute in sinodulu eparhialu, era Metropolitulu prin deputatii tuturor dieceselor in congressulu nationalu. Acum de-ora-ce Metropolitulu este totodata si Episcopulu Archidiecesei din Transilvania: sinodulu diecesanu din Transilvania ar veni in colisiune cu Congressulu nationalu, daca fiecarear voi se-si exercite dreptulu seu electoralu basatu pe principiulu constitutionalu allu statutului, si chiaru pentru evitarea acestei colisiuni intre ambele corporatiuni bisericesti de o parte si pentru sustinerea dreptului autonomu atatu a unui-a catu si a altui-a de alta parte, Congressulu constituantu din annulu 1868. a afflatu, ca cellu mai bunu si mai practic u espediente este: paritatea perfecta a diecesei din Transilvania facia de congressulu nationalu, prin care este sustienutu si operatu dreptulu constitutionalu atatu allu diecesei intru alegerea episcopului, catu si allu Congressului intru alegerea Metropolitului. Ast'a este caus'a: de ce Archidieceanii la alegerea metropolitului, resp. a Episcopului loru ei singuri tramittu la Congressulu electivu atati-a deputati, cati tramittu tote celalalte diecese la olalta adeca: 60. si asi'a tote diecesele tramittu 120. deputati.

Ce resulta din aceste?

Resulta 1) ca archidieceanii niciodata nu-lu potu alege ei de ei singuri pre Episcopulu, ca si cum alegu celalalte diecese in sinodulu eparhialu, — ci dimpreuna si la olalta cu Congressulu nationalu, candu acestu-a alege pre metropolitulu bisericeii gr. or. romane; 2) ca archidiecea la alegerea episcopului seu tramite 60 deputati intocmai ca ori care alta diecesa, candu are se alaga episcopu; 3) ca archidiecea avendu a fusiona cu Congressulu nationalu pentru alegerea metropolitului, catra cei 30 deputati ai sei deja alessi pentru congressu mai are se alaga 30 deputati spre a suplini numerulu de 60. 4) ca mandatu acestoru 30 deputati nu pote dura mai departe, decatu numai pana la alegerea Episcopului resp. Metropolitului; 5) alegerea acestoru 30 din archidiecea nu conditionea de felu ca deputatii congressului, a caroru mandatu de 3. anni inca n'a espiratu, se se supuna unei alegeri noue.

Tote aceste sunt corollarie neatabili, cari se potu trage din spiritulu, si din liter'a chiara a statutului org.

Abstragandu de la tote aceste, pentru parerea nostra, cumca adeca numai pentru cercurile vacante si pentru cei 30 deputati noui din Archidiecea trebuie se se escrie alegerea de deputati, vorbescu inca si alte motive plausible, atatu economice catu si politice.

Negressitu tendintia statutului org. la introducerea sistemului reprezentativu in biseric'a gr. or. romana a fostu si aceea, ca incatu este posibilu, poporulu credinciosu, la essercerea dreptului seu constitutionalu bisericescu se nu fia impovoratu cu multe spese, ostenea si perdere de timpu. De aceea si dispune statulu org. ca deputatii sinodului protopresviteralu, parochialu si ai congressului se se alege acasa, in sinodulu parochialu si nu afara de votarele comunee bisericesci, si numai voturile date in sinodulu parochialu se aduna la unu locu centralu (la protopresviteru, seu la esmissulu consistoriului) spre scrutinare.

Daca acum la congressulu cellu mai deaprope conchiamandu pentru allegera Metropolitului s'ar ordina alegerea aloru 120. deputati in locu de cei 30 din Archidiecea si locurile vacanti, acesta dispusetiune aru contradice catu de bine nu numai intentiunii statutului org. de a economisa timpulu de lucru si spesele poporului alegatoriu, ci aru contradice si interessulu poporului romanu, care de si iubescu vieti'a constitutionala, prin atate si dese alegeri si-perde si voi'a si viu'a interessare pentru essercerea consciintiosa a dreptului seu constitutio-

nalu. Se nu uitamu, ca poporulu in totu annulu are se tiena unu sinodu parochialu ordinariu era de cate-ori cere trebuintia: estrordinariu; apoi are se alaga Comitetu parochialu, epitropia parochiala; mai departe: totu la 3 anni alege deputati la sinodulu protopresviteralu, apoi la sinodulu eparhialu si in urma la congressu, ceea ce negressitu i rapesce multu timpu si ostenea.

Afara de acest'a scimu prea bine, cate intrige neplaceri si sfasiari de partida se intempla la alegerea deputatiloru, si noi credemu, ca chiaru si interessulu bine priceputu allu bisericeii pre-tinde ca acolo, unde nu cere trebuintia, se nu se dea ocaziune poporului spre certa, ura personala si discordia.

Nici d'in punctu de vedere politicu nu aflamu cu calle a se escrie alegerele pentru 120 deputati ai congressului, de ora-ce prea usioru se pote intempla, ca deputatii alessi la annulu 1870. pre 3. anni, a caroru mandatu inca n'a espiratu, voru protestá serbatoresce in contr'a alegerii Metropolitului, ce s'ar seversi prin 120 deputati noui, si este mare temere, ca deputatii betrani (alesi la 1870) seau numai unii d'intre ei nu voru protestá la congressu, ca-ci acolo nici nu li se ierta, ci la guvernulu si-voru cere deadreptulu spriginulu acestui-a care apoi pe bas'a dreptului seu de supraveghiare in tocmai ca la Serbi aru ave cea mai buna ocaziune de a se amesteca in administratiunea Metropolitului romane gr. or. si de a manipula dupa placu, ma chiaru de a si suspende pe catu-va timpulu statutulu org.

Noi suntemu aplicati a crede d'in partea nostra, ca guvernulu d'ora aru vre se evite o colisiune cu congressulu nationalu ori legalu ori nelegalu, dar' se ni fie iertatu a pune intrebarea: cine ni da garantia indestulitoria, ca guvernulu sub nici unu pretextu nu voiesce a se amesteca in administratiunea bisericeii gr. or. romane? cine ne asigura, ca guvernulu nu cantu ocaziune binevenita pentru a produce intre romanii gr. or. sfasiare, discordia si confusiune asemenea cellei din Metropoli'a gr. or. serba?

Tote aceste credemu, sunt considerante atatu de ponderose, catu merita a fi bine cumpenite si prejudecate in sinulu consistoriului metropolitanu si intre barbatii distinsi ai romaniloru gr. or. si noi ni implinimu o mare detorintia, candu cu tota puterea cuventului ceremu, ma pretindemu ca cestiunea, daca congressulu celu mai de-aprope are se fie compusu din deputati noui pana intr'unulu, ori din cei betrani alessi la 1870. adaugandu-li-se numai cei 30 deputati noui din Archidiecea, si cei din cercurile vacante, — se fie adusa in curatu si decisa in intielesulu adeveratu alu statutului org.

Episcopii suffragani, daca voiescu a primi si ei cate unu mandatu, au destule cerceuri vacante nu numai in Archidiecea, ci si in dieces'a loru propria fara ca din acestu motivu se se escrie alegerea aloru 120 deputati.

Dev'a, in lun'a lui Iuliu, 1873.

Pre onorab. dle Redactore! Conformu convocarii publicate si in colonele pretiuitului diuarius „Fed.“, adunarea generale estrordinaria a despartimentului VI. alu Asociatiunii nostre transilvane avea a se tiena in 1-a l. c. in opidulu Dobr'a, — dar' intrevinendu tristulu casu alu repausarii pre bunului nostru arhiepiscopu si metropolitu Andreiu baronu de Siagun'a, — sub-comitetulu despartimentului, pentru ca se nu impedece, prin adunarea sa, pre neci unu romanu d'a da ultimulu seu tributulu de amore fiesca si reverintia marelui arhieru repausatu, amena tienerea adunarii generale pre diu'a de 8. Iuliu.

Adunarea generale estu-modu amenata s'a tianutu deci in 8. Iuliu, in biseric'a gr orient. d'in opidulu Dobr'a, in presintia unui numeru frumusiulu de inteligentia si

poporu. Dicu frumusiulu, pentru ca intru adeveru numerulu celoru presinti potea fi si mai mare, — si in specia cu multa parere de reu trebuie se observu, ca d'intre inteligentia romana d'in D. v'a, carea aru trebui se premerga cu essemplu confratiloru d'in provincia in imbracisarea si promoverea causei nostre literarie si culturale, de asta-data, afara de dnii directore si-actuariu alu sub-comitetului, numai 2, di doi confrati inteligenti devani partecipara la acesta adunare a despartimentului.

Cum-ca una asemenea desinteressare essercita influentia rea asupr'a poporului nostru, care si asi'e, afara de plugulu seu, diu nu se intereseza de nimicu alta-ce, e superfluu a mai aminti, ca-ce acest'a o esperiamu in tota diu'a.

Dar' se nu abuzezu cu dald'aceste de ospitalitatea Dvostra, dle Redactore, ci se trecu la obiectu.

Precum diseiu, adunarea generale estrordinaria a despartimentului VI., se tianu in opidulu Dobr'a, si fu deschisa prin directorele despartimentului, dlu Ioanu Papiu, protopresbiteru in opidulu Dev'a, prin unu discursu forte instructivu si amesuratu importantiei scopului, pre care staruesce a lu ajunge Asociatiunea transilvana prin institutiunea despartimentelor. Dlu directore ni desfasiaru in unu limbagiu frumosu si dulce, ce-lu caracterizeza, importantia reunitioru in genere, si in specia la noi romanii; fece apoi istoriculu Asociatiunii transilvane si alu infiintarii despartimenteloru alle, si imbarbatandu pre membrii intruniti la collocare assidua pre terenulu pregatitu prin infiintarea Asociatiunii nostre transilvane, pentru ca — precum dice dsa — numai cultur'a si progressulu in tote ramurile pote assecura natiunii nostre unu venitoriu ferice; i-saluta fratie ce cu unu „bine ati venit!“

Dlu actuariu Alessiu Olariu relateza adunarii in privint'a activitatii sub-comitetului despartimentului, despre ce luandu-se actu, adunarea trece, conformu programului, la conscrierea membriloru noui si la alegerea unui membru alu sub-comitetului in loculu dlui Juliu Bardos, alegendu cu unanimitate pre dlu Simionu Piso, assesoru la judecatori'a orfanale d'in Dev'a.

Daca nu me inziela memori'a, dlu actuariu Alessiu Olariu, in raportulu seu despre activitatea sub-comitetului despartimentului, intre altele raportu adunarii generale, ca sub-comitetulu, zelosu d'a respandí lumina intre poporulu nostru, si estu-modu alu aredica spiretuala si materialminte, si-a tianutu de cea mai santa si nationala detorintia a se ingriji, mai nainte de tote, ca se-lu indemne spre imbracisarea deosebitelor ramuri ale industriei si comericiului, spre care scopu a si elaboratu unu regulamentu privitoriu la acesta intreprindere nationala, si cu acesta ocaziune lu supune apreciarii adunarii generale.

Regulamentulu d'in cestiune alu intreprinderii sub-comitetului fu intimpinatu si primitu cu bucuria d'in partea adunarii generale, petrunsa si ea la rondulu seu despre marea neccesitate a familiarisarii industriei si comericiului la poporulu romanu, si estu-modu submitiendu-se in desboterea generale se accepta fara observatiune si cu applause, era in desbaterea speciale se admite pana la §-ulu 4., la care facundu-se unu emendamentu, sustienotorii acestui-a tintiau nu intr'atata la modificarea §-ului d'in discutiune, ci mai vertosu la schimbara regulamentului pentru despartieminte in genere, si in specia la modificarea statutelor Asociatiunii transilvane. Ce e dreptu, membrii sub-comitetului intrebuintiara tote spre a capacita pre sustienotorii emendamentului (3 la numeru) ca missiunea sub-comitetului si a adunarii despartimentului nu consiste in a crea statute noue seu a modifica cele esistente, ci chiamarea loru e d'a veni in ajutoriulu Asociatiunii transilvane, pentru ca acest'a cu atatu mai eficace se si pote ajunge si realisá maretulu si salutarulu scopu, depusu in statutele alle, — er' daca sustienotorii emendamentului voru intru adeveru modificarea regulamentului pentru despartieminte si a statutelor Asociatiunii transilvane, atunci pottesca a-si presintá emendamentulu, rectius propunerea adunarii

generale a Asociatiunii, singura competita d'a-si modifica statutele alle. Vediendu sub-comitetulu, ca tota staruintia sa suffra naufragiu si nu duce la resultatulu doritu dechiaru, prin presiedintele seu, ca si-regulamentulu; se fece inse propunere d'a se amena desbaterea ulterioara, ceea ce se si primesce cu atatu mai vertosu, cu ca sub-comitetulu n'a mai fostu neci dect aplicatu a mai staruf pentru acceptarea regulamentului intreprinderii sale, candu este opumnatu chiaru de acei-a, cari cu te-va mominte mai nainte lu salutaru bucuria.

Estu-modu cu parere de reu a trebui sub-comitetulu nostru se veda remanend nerealisata un'a d'intre celle mai viue placute staruinte nu numai ale alle, ci a tuturor romaniloru cisearpatini, intru ardicarea spiretuala si materiala a poporulu nostru d'in acestu anghiu alu Transilvanie care atatu de tare e remasu inderetru, incatu privirea lui ori si care romanu cu animu trebuie se-si calde ochii in lacrime, — acest'a numai pentru capriciulu unoru individi, cari se intollega, cu gur'a sunt o mai aprigi combatenti ai dreptului poporulu era in facta, diu, nu luera nemicu pentru imbunetatirea sortii lui; ba, ce e mai mult si mai dorerosu, pote pentru ca se se areca, diu, si ei sciu recita cate-o frasa frumosa scosa d'aici si colea, impedece realisarea unei intreprinderi, fara carea neci un natiune nu-si pote assecura esistintia durable si venitoriu ferice, si carea, de ar' datu Ddiu se se fia realisatu la noi haren cu 200 de anni mai nainte, ca-ce acu pote amu sta mai bine in tote privintiele.

Dupa acesta abatere scurta, revenindu la cursulu adunarii, am a mai relatá despre doue obiecte, si anume s'a decisu unanimu ca venitoria adunare generala a despartimentului nostru se se tiena in opidulu Uniador'a, si dupa aceea d'ale Franciscu Hossu-Longinu, candidatu de advocatu, tianu unu discursu forte instructivu „despre importantia si folosulu economice nationale la noi romanii“, — si cu acest'a conformu programului, presiedintele rediesiedintia prin unu discursu adeveratu romanescu, urandu membriloru intruniti sanetati spre a ne poté revede toti in pace la venitoria adunare generale.

Terminandu-mi raportulu despre adunarea generale a despartimentulu VI. alu Asociatiunii transilvane, cu permissiunea Dvostra, dle Red., veniu a vi mai raportu si cate-va noutati triste d'in cottulu Uniadorei. — In 29 spre 30. iuniu, noptea, unu parte d'in cottulu nostru, si anumitu tianutu de la Zamu — sentinella Transilvaniei spre Ungari'a — pana la Braniscea — teritoriu de 5-6 mille — fu cercetatu de un elementu naturale furibundu — de una rampore de nori, o caroi furia a ajunsu ma alessu commun'a Gurasadului, situata intru Zamu si Ili'a, Muresiana, unde afara de imensele daune causate in sementure gradine, despre cari nece nu voiu a face amintire, esundarea causata prin acestu elementu naturale, a spelatu depre faci'a paumentului mai multe case si mori, s'a incatatu 9 omeni, d'intre cari 2 cadavre nu s'au gasitu nece pana asta-di. Intre aceste vietime singuru numai una familia numera individi, si anumitu mam'a cu doue fete mari si doi feciori, de asemenea mari, — remanendu numai capulu familiei — tat'a — pote pentru ca cu atatu mai terribile se fia trecerea la ceea-lalta vieti'a, vediendu privatu si lipsitu, in cate-va mominte, de avere si de elenodiulu celu mai scumpu — de socia si copii.

Dupa acesta catastrofa terribile am grabitu numai decatu in faci'a locului — si, vi marturisescu. Dle Red., condeiulu mi-est multu mai debilu, de catu se vi pota descrie si numai apossimotivu aspectulu orribile, ce se presinta ochiloru mei. Gradinele cele frumose si inverdite ale bietului romanu sunt profacate in pustiu sterriulu; sementurele, cari cu putieniu mai nainte surideau d'in departare calletoriului, au disparutu cu totulu si in loculu loru s'au incatatu broscule cu resiedintia loru — cu unu cuventu n'au vediutu alta-ce, decatu miseria in gradulu superlativu, plansu si vaetare.

Speru, ca guvernulu Dvostra nu va in-

tardă și veni intru ajutoriulu acestorunefericiti, și dacă cum-va nu va voi séu nu va fi in positiune — ceea ce nu cred — a li intinde ajutoriu materialu, atunci celu pucinu se cugete și dlu Kerkapolyi, că dieu, dsa inca e omu, și dacă că ministru d'in consideratiuni mai nalte de bancrotare nu va se aline sufferintiele acestorunenorociti prin concederea pre acestu annu a contributiunii de statu seu celu putienu prin amenarea ei pre alte tempuri mai favoritorie, — atunci celu putienu d'in consideratiuni umanitarie se incete a constringe pre bietulu omu d'a luă bucatu'a de malaiu d'in gur'a copiloru spre a o arunca in caldarea defficiutului, cu care ne-ua onoratu d'impreuna cu collegii d'sale, pururea de trista memoria pentru noi romanii.

Abie trecu preste capetele nostre acestu elementu naturale cu tristele salle urmări, și numai decatu — in tocmăi că și candu natur'a ar' voiă a-si completă furi'a sa — erupse cholera, carea de presinte e estinsa — potu dice — preste totu comitatulu, și graseza mai veheminte in opidulu Dev'a, unde pre tota diu'a i cadu 8—11 victime. Precum sum informatu d'in funte securu, comitetulu arangiatoriu pentru primirea Asociatiunii transilvane a și facutu pasii necesari pentru amenarea adunării generale a Asociatiunii, ceea ce credu că in scurtu tempu se va anuncia oficiosu și d'in partea comitetulu centralu d'in Sabliu.

In 13. l. c. se celebra in beserica romana d'in Dev'a parastasu pentru fericitul arhiepiscopu și metropolitu Andreiu baronu de Siagun'a, la care assistă mai tota intelligenti'a romana d'in acestu opidu, precum și unu numeru frumosu de intelligenti de alte natiunalitati, cari grabira a se asociă marei nostre doreri pentru irrepairabil'a perdere ce o sufferiram. Intre condolentii de alte natiunalitati loculu primu lu occupa, era indoiela, dlu jude regescu d'in Dev'a, Carolu Leitschaft, care prin rar'a-i umanitate și sentiu de dreptate scih se-si cascadea tempu atatu de scurtu iubirea și anim'a sturor romaniloru, — era cu acesta ocaziune funebrala ni aretă in fapta catu de are scia dsa aprecia dorerea nostra. Altmintrea despre acestu dnu jude mi-voiu luă libertate o vorbi alta-data mai multe, pentru că se presentu dloru judi regesci unu modelu de adeveratu jude, era acumă me arginescu a vi reletă numai, că pre langa umitulu domnu jude, la acestu parastasu terminatu prin unu frumosu discursu funebrele, pronunțiatu de dlu protopopu-pontefice Joanu Papiu, a assistatu in corpore și intregu personalulu judetiului de cercu.

Misotulu.

De sub Ineu, in Juniu 1873.

St. Dle Redactoru! Ve rogu pentru intrarea urmatoresloru sire, cu tote că au de abstratu unu obiectu de interessu appropie mai localu.

Commun'a Sangiorgiu, in districtulu sasaululu, e cunoscutu nu numai prin ceea, că in urm'a marime și situatiunii ale si-a cascadea dreptulu de oppidu, ci prin scaldele salle minerali, cari din d' d' devinu totu mai cercetate și mai cunoscute. — Inca de vre-o cati-va anni s'a proiectatu, ca numit'a communa se-si zidească o beserica noua, a carei necessitate se intia inca pre tempulu fericitulu vicariu arianu, carele adese prin cuventările-i sufferitorie dicea poporului „claditi-ve beserica, pentru că nu mi-e mila de voi, ei copiii vostri, cari voru cadé victime ziditoru acestorun-a“. — Indata inse la nasirea proiectulu s'au nascutu doue pareri privire la loculu pre care ar fi d'a se edifice nou'a beserica. Una parere spriginita pe cea mai mare parte a poporului, fu că se edifice in loculu besericelei celei vechi; a dou'a parere, spriginita de intreg'a intelligenti'a in frunte cu dlu curatore M. H. si basata pre motive ponderose și plauzibile fu ca nou'a beserica se se edifice langa piatia.

Dupa multa truda și ostelena, partid'a poporului nepricupitoriu, capacitata din parțile intelligentiiei, eră appropie a se allatură parerea intelligentiiei, inse din nenorocire și staruinte de mai inainte M. H. si-schim-

bă parerea pentru carea pledasse mai antaiu, și punendu-se in fruntea poporului, incepu a fanatisă și agită, că pentru nou'a beserica locu mai accomodatu și mai bunu ca cellu vechiu nu se affla altulu. Caus'a acestei schimbări rapede se pare a fi nu atât'a slabitiunea și neconstanti'a cari lu caracterisedia, câtu mai multu temerea, că pre venitoriu nu va mai capetă voturi, nu va mai avé increderea poporului, de care pana atunci s'a bucuratu.

Vediendu intelligenti'a că astfelu nu se pote essoperă intellegerea dorita, n'a afflatu altu remediu a isbuti facia cu caus'a, de catu a indreptă unu protestu cătra presedintele districtulu, enarrandu in acellu-a motivele, cari aru pofit edificand'a beserica; acestu protestu — la cererea partidei precumpenitorie, d'a esmitte una comisiune politica-technica la facia locului, pentru desemnarea situatiunii, — fu tramissu amintitei comisiunii dimpreuna cu una ordonatiune spre a se luă in pertractare; ceea ce s'a si intemplat, candu apoi partid'a intelligentiiei si-a datu la protocollu mai multe motive.

Candu mentionat'a comisiune pol.-technica s'a infacisiatu in faci'a locului, in cimiteriulu besericelei vechi, la 27 Juniu, d. M. H. si-a jocat de nou rolulu cu multa essactitate. Precandu dechiară inginerulu, că loculu pre care va sta partea d'inau a besericelei edificande, facia cu loculu pre care va sta altariulu, e mai assediatu cu 6 urme și asié cu 10,000 fl. spesele voru fi mai mari, ca in casulu candu s'ar edifica langa piatia — dl H., se intorse cătra poporu și disse pre furisiu. că aceea e mintiuna, că-ce nu se pote calculă apriatu, fiindu loculu e cu erba.

Intru aceea spunendu cine-va dlui ingineriu acelle vorbe nerumegate, acestu-a respunse cu tota flegm'a sa in audiulu toturorua, că „versulu magariului nu strabate la ceriu.“ Si precandu totu atunci dlu v. protop. Simeonu Tancu si-faceă observatiunile necesarie cătra poporu, d. M. H. era se intorse cătra poporu și disse pre furisiu „nu ascutati de pop'a, că nu e sateanu!“ D. v. protopopu lu-audī si se indignă multu. A vetem'a astfelu pre unu barbatu, care de la intrarea sa in Sangiorgiu n'a facutu de catu bine, care a binemeritatu de scola și beserica, nu se tiene de tactic'a unui omu intelleptu.

Totu in acea d'i se sapara doue gropă in diverse parti, ca se se veda, daca pamentulu este apta pentru cladire, sau ba. Cu acesta ocaziune s'a implinitu in modulu cellu mai elatantulu unulu d'intre motivele produse de partid'a intelligenta. D'intru-o grupa s'au scosu 3 gamalie de capu și cu osse multe, era din cea-lalta un'a, assemene, cu osse Dar apoi candu se va sapă fundamentulu intregu, câte cadavre nu voru fi conturbate in odihn'a și repausulu loru! Acesta impregiurare inse nu-i alteră intru nimicu.

In 29. Jun. in urm'a unui ordenu omenii se adunara la cancellari'a cercuala, ca fia-care se-si dee votulu, că pre care locu se se edifice nou'a beserica. Cu acesta ocaziune partid'a dlui M. H. attiatu din partea conducatoriulu ei, incepu a injurā și a pretinde, cu ammentiare de fortia, scoterea din cancellari'a invetiatoriulu, pre care partid'a intelligentiiei lu-alesse ca barbatu de incedere pentru actulu votării. Vorbele bune alle dlui jude cercuale nu folosira nimicu, era gendarmeri'a, necugetandu nime la assemene casu, nu eră la indemana. Bietulu invetiatoriu, spre a scapă de furi'a poporului, fu ascunsu de insu-si judele cercu in casa sa propria.

In fine votarea se fini; partid'a intelligentiiei fu in minoritate, cu tote că comisiunea politica technica inca e pentru loculu desemnatu de dins'a. Actulu inse nu e finitu; se va asterne pote la ministeriu! Vom vedé daca se va luă in consideratiune §. 91. din legea pentru cladiri.

???

Statistic'a instructiunii publice in Romani'a pre annu. scolast. 1872 - 1873.

La finele lui Juniu 1873, assiediamintele instructiunii publice in Romani'a erau fre-

quentate de 99,150 elevi de ambele sesso, impartiti precum urmédia:

1. Instructiunea primaria rurala . . . 55,985
2. Instructiunea primaria urbana . . . 26,160
3. Instructiunea secundaria . . . 5,393
4. Instructiunea speciala . . . 1,163
5. Instructiunea privata . . . 9,878
6. Instructiunea superioare . . . 571

Instructiunea primaria rurala este data de 1975 scole, din cari 1891 de baeti și 84 de fete, și de 1831 institutori și 78 institutrice. Aceste scole sunt frequentate de 51,727 baeti și 4,258 fete. In timpul verei multi parinti ieau pe copii de la scola pentru a-i intrebuintă la lucrulu campului.

Instructiunea primaria urbana este data in 246 scole, in cari 136 de baeti și 110 de fete; și de 355 institutori și 216 institutrice. Aceste scole sunt frequentate de 18,682 baeti și 7,478 fete.

Instructiunea secundaria este data in 14 gimnasie, 7 licee, 8 seminarie, 3 scole centrale de fete și 3 esternate secundarie de fete.

In Bucuresci sunt trei gimnasie: Lazaru, Michaiu-Bravulu și Mateiu-Basarabu.

In Iassi, sunt doue: Stefanu-celu-Mare și Alessandru-celu-Bunu.

Cellelate sunt in Pitesci, Bacău, Buzeu (numitu Tudoru-Vladimirescu), Galati, Pietr'a, Ploesci (numitu Santii Apostoli Petru și Pavelu), Focsiani, Folticeni și Giurgiu.

In Bucuresci sunt doue licee: Santulu Sava și Mateiu-Basarabu.

Cellelate sunt in Iassi, Botosiani, Craiova, Berladu și Bolgradu (scola centrala).

Din seminarie, numai unulu este in Bucuresci si se numesce seminariulu centralu. Cellelate sunt la Curtea de Argesiu, Husi, Ismailu, Romanu, Romnicu-Vălcii, Iassi (Socol'a).

Scocele centrale de fete sunt in Bucuresci, Iassi și Craiova.

Esternatele secundarie de fete sunt in Bucuresci, Iassi și Brail'a (Penetis și Zurmala).

Numerulu profesoriloru pentru invetiamentulu secundariu este de 303 (barbati) și 14 (femei). Elevii cari frequentadia aceste diverse assiediaminte sunt in numeru de 4917 baeti și 476 fete.

Invetiamentulu specialu este datu in assiediamintele urmatoare:

5. Scole de commerciu (in Bucuresci, Galati, Braila, Ismailu, Ploesci), numerandu 310 elevi și 30 professori. (1 prof. la 10 elevi).

1 Scola profesionista in Alessandria, numerandu 15 elevi și 2 professori.

5 Scole normale primarie: in Iassi (Vasilu Lupu) Bucuresci, (Carolu I.), Ploesci Focsiani, Craiova, Tergu-Giulu. Doue alte scole normale primarie au fostu fundate de societatea pentru instructiunea poporului romanu, un'a in Bucuresci, alt'a la Berlad. Aceste scole, sunt frequentate de 357 elevi, elle au 66 professori. (1 prof. la $5\frac{12}{83}$ elevi).

1 Scola veterinaria, numerandu 22 elevi și 8 professori. (1 prof. la $2\frac{3}{4}$ elevi).

3 Scole de arti și meserie (in Bucuresci Iassi și Craiova) numerandu 111 elevi și 16 professori maestri. (1 prof. la 7. el).

2 Scole de musica și de declamatiune (conservatoriu) in Bucuresci și Iassi, numerandu 207 elevi (baeti) și 78 fete.

2 Scole de belle arti (in Bucuresci și Iassi,) numerandu 52 elevi și 6 professori.

La aceste scole, trebue a se adaugo institutu Macedono-Romanu, fundatu de guvernulu, in favorea juniloru romani din Macedonia, și in care se gasescu 18 interni frequentandu liceulu „Santulu Sava“ din Bucuresci.

Scocele private de ambele sesso sunt in numeru de 180, din cari 103 de baeti și 77 de fete. Sunt frequentate de 5973 baeti și 3905 fete. Elle numera 855 professori, din cari 569 barbati și 286 femei.

La aceste scole trebue a se adaugo inca 2 scole israelite in Buseu, numerandu 64 elevi, din cari 50 baeti și 14 fete.

Invetiamentulu superioare coprinde Universitatea din Bucuresci și cea din Iassi.

Universitatea din Bucuresci contine facultătile de dreptu, litera și filosofia sciintie și medicina, plus o scola de appli-

catiune, parte a facultătii de sciintie, și o scola de farmacia, anessata la facultatea de medicina. Cursurile Universității din Bucuresci sunt frequentate de 456 elevi. Professori sunt in numeru de 46. (1 prof. la 9 elevi).

Universitatea din Iassi coprinde facultătile de dreptu, sciintie și de litera și filosofia. Ea numera 115 elevi 21 professori. (1 prof. la 5 elevi).

„Telegrafulu“ d'in Bucuresci — dupa care reproduseram aceste date statistice — impartesindu in altu articulu datele relativu la Egiptu și comparandu-le cu cele despre Romani'a, affla că rezultatulu este assemene, prin urmare, luandu in consideratiune situatiunea Egiptulu indepartatu de focariulu civilizatiunii, apoi Coranulu cu doctrinele salle de stagnatiune și in fine scurtulu tempu de candu in Egiptu s'au inceputu cu infintiarea scoleloru, etc. scurtu, comparatiunea esse cu totulu in devorea Romaniei. Quod Deus avertat! Unu indemnu mai multu pentru D. gen. Tellu d'a se impulpă, ca se dee de mintiuna acelle date.

Contribuiri la „fondulu pentru infintiarea unei scole rom. de fete in Clusiu“.

Cu mare multumire a animei și cu viua bucuria grabimu a adduce la cunoscentia publica, cumu că „appellulu“, cu care comitetulu fondulu preintitulatu siluasse libertatea a se adressă la generositate pre stimatorulu Domne și Domnisiore rom., n'a resunatu in desiertu. Necessitatea, de a ne impulpă cu poteri unite la opulu regenerarei natiunali și de a ne ajutoră inprumutatu, pare că din ce in ce mai viu se sente pretotindenea in lat'a romanime. Marinososele offerte pre sam'a proiectatulu institutu rom. incepu degiă a ne scosi, si comitetulu memoratu si-tiene de netrecuta detorintia, a cietă primirea loru prin aceste pre calcea publicitatei.

Pana acumu incursera:

pre list'a pre stimulatei dre Aureli'a Ratiu in Lipov'a: de la dsa 5 fl., de la pre st. DDne: August'a de Misiciu 5 fl., Elen'a tierranu 1 fl., d-ra Elen'a de Ratiu 1 fl., d-ra Mart'a de Fogarasu 2 fl., d-ra August'a Schelegia 1 fl., d-na Ecaterin'a Anastasu 1 fl., d-ra Ecaterin'a Ciordanu 1 fl., d-ra Juli'a P. Simon 1 fl., d-na Juli'a Birisianu 1 fl., d-na Ecaterin'a Scall'a 1 fl., d-na Elen'a Popi 1 fl., d-na Corneli'a Berariulu 3 fl., d-na Juli'a de Ratiu 1 fl., d-ra Elis'a Sierbanu 1 fl., d-ra Aureli'a Butiurca 1 fl., d-ra Mari'a Iancu 1 fl., d-na Julian'a Teah'a 1 fl. Sum'a 29 fl. v. a.

De la pre st. dna: Ann'a Siandoru de Vistru, nasc. Olteanu in Ord'a 5 fl. v. a.

Pre list'a prestimatei domne Mari'a Illesiu nasc. Siandoru in Clusiu: de la domni'a ei 10 fl., d-na Julian'a Lemeni 1 fl., d-na Ann'a Vestemianu 1 fl., d-na Ecaterin'a Popu 1 fl., d-na Teresi'a Baldi 2 fl., d-na Mari'a Ioanovicu 1 fl., d-na Zinc'a Piosiu 1 fl., d-na dr. Czifra Ferencz 1 fl., d-na Ladislavu Papu 1 fl., d. Id'a Corbulu 1 fl., d-na Czeoz Péter 1 fl., d-na Salamon Sándor 1 fl., d-na Ürmösi Samu 1 fl., nedescifrabile 1 fl., d-na Iosefu Pintea 1 fl., d-na Pataki Dániel 1 fl., d-na Várady József 1 fl., d. Agnot'a Alutanu 1 fl. Summ'a 28 fl. v. a.

Pre list'a prestimatei domne Ioan'a Lazaru nasc. Branceanu in Clusiu: de la domni'a ei 10 fl., d-na Irin'a Folloviciu nasc. Lazaru 2 fl., d-na Barbar'a Branceanu 1 fl., dnulu Iosefu Branceanu 2 fl., dnulu dr. Alessandru Branceanu 2 fl. Summ'a 17 fl. v. a.

Pre list'a prestimatei domnisiore Ann'a Bolog'a in Sabliu: de la domni'a ei 1 fl., domuele Paulu Dunc'a 4 fl., Ann'a Brotea 2 fl., Mari'a Badila 2 fl., Mari'a Rosc'a 2 fl., Ann'a Bechnitiu 2 fl., Eufemi'a Căton'a 2 fl., Alessandrin'a Mateiu 2 fl., Mari'a Hannea 2 fl., Iosefin'a Stegiaru 2 fl., domniti'a Iosefin'a Lobontiu 2 fl., domnele Ann'a Marianescu 1 fl., Elen'a Popescu 1 fl., Eleuter'a Cristea 1 fl., Apolloni'a Cretiu

1 fl., Luis'a Iechimu 1 fl., Marin'a Romanu 1 fl., Sar'a Petri 1 fl., ddi dr. Racuciu 10 fl., Naumu Nast'a 1 fl. Summa 41 fl. v. a.

Summele aceste adaugandu-se la cea degiã publicata in nru 45 allu „Federatiunei“, adeca la 211 fl. 91 cr. bani gat'a si 144 fl. v. a. in obligatiuni private si de statu, resulta, cã fondulu possiede asta-di in numerariu 331 fl. 91 cr. v. a. si obligatiunile amintite, din cari 322 fl. v. a. prin d. casariu Lazaru Baldi se alocara spre fructificare in cass'a de pastrare de aici, restulu reserbandu-se la casariu pentru spesele currenti.

Prã stimatelor contribuitoare d'impreuna cu ddi contributori voru fi sentiendu fora indoiela in consciint'a DDloru dulcea si cea mai mare satisfactiune, de a fi contribuitu prin obolulu donatu la lucrulu cellu mai folositoriu patriei si natiunei, la oper'a crescerei cuventioase a teneretului rom., pentru care acest'a odineora li-va binecuvãntã memori'a. Acepte inse onorate domniele lor si multiamit'a cea mai ferbinte din partea comitetului insarcinatu cu realizarea ideei cestiunãte, carele nu valipsi nici de aici incolo a ratiocinã in publicu despre totu denariulu offeritu si carele cu acest'a calle roga, cã stimabilile domne si domnisoare sã nu pregete — pentru scopulu essacitatei ratiociniloru nostre a ne retramite la tota templarea list'a, fia cu — fia fora offerte.

Clusiu, in 17. Iuliu 1873.

Dr. Silasi,
prof. la univ., notariu
„Comitetului“.

VARIETATI.

(Spiritu de intolerantia.) In adunarea gener. a consiliului municip. de Pest'a s'a pertratatu intre altele si cunoscut'a petitiune a comunitãtii sassesci de Sighisior'a, adressata Camerei deputatiloru si tramissa municipieloru cu rogarea d'a fi spriginita. — Aici inse, unde infloresce cet'a renegatiloru, Dr. Barbas propuse ca respingundu-se petitiunea sassiloru Sighisioreni totodata sã li-se dee si o spellatore (infruntare)! Audi colo nerusfnare! Dep. dietale Tavaszi nu vre ca consiliulu municipal se estemporisedie, ci ca sor'a comunitate sassescã sã fia instruita a supr'a importãntiei lucrului. — Dep. Steiger (neamtii renegatu) d'icundu cã n'are a se pune in corresp. cu Sighisioreni, propune a se face adresa camerei, ca acest'a sã nu dee ascultare petitiunii Sighisioreniloru, ceea ce de altmintea — observã procopsitulu renegatu — neci cã se pote imaginã. (Firesce cã nu! unde si guvernul si camera sunt orbiti de maghiarismu.) De sine se intiellege cã propunerea renegatului Steiger fu primita. — Dl. G. Stup'a, care cu tote occasiunile si-redica vocea, tacu asta datã ca pescele, ceea ce este totu-si mai bine decãtu cã ar fi manatu si d'insulu ap'a pre mor'a maghiarismului.

(Prefectulu Severinului) Noulu comitatu allu Severinului, dupa ce fostii granicori romani cerusse prin deputatiune la ministeriu numirea unui comite romanu, va avã fericirea d'a capetã prefectu pre d. Giorgiu Constantini, cunoscutulu amicu allu maghiarismului. Numele dsalle se amintia inca atunci candu amblase deputatiunea Severiniloru la Pest'a, dar findca se vorbiã de vre o trei patru altii, noi n'am luat atunci notitia, acum dupa ce „Tem. Ztg“ si dupa d'ins'a „Pest. Lloyd.“ addusera scirea, o inregistrãmu si noi. Cu asta calle rogãmu pre fiitorulu comite romanu, ca sã se feresca d'a se servi de potestãtea officiale spre a intrude in functiunea de Vicecomite pre faimosulu Pausz d'in Carasiu, omu cu dubia capacitate si moralitate. Se vorbesce adeca pre aici, cã ministeriulu va cere dlui Constantini acestu servitiu pentru cuventulu cã fiindu comitele romanu ecuitatea magiara core ca vicecomitele sã fia magiaru, deci marfa unguresca trebe sã se importe in noulu comitatu romanescu, apoi, vedi bine, si politia ung. cã-ci noulu comitatu este situatu la marginile Romaniei,

portandu si numele unui districtu rom. d'in care s'a ruptu odeniora acestu territoriu, prin urmare trebuescu paditori credintiosi, ca si candu fostii granitari n'ar fi paditu cu destulla credintia pamentulu loru stramosiescu.

(D. C. A. Rosetti) veteranulu publicistu allu Romaniloru s'a intorsu d'in Franci'a, in patria, reluandu conducerea diariului „Romanulu“; ce pre timpulu absentiei salle o incredintiasse intelligintelnei june D. Costinescu. — Diariile liberali d'in Romania'a au intempinat cu salutari cordiale si viua multumire reintorcerea Dlui C. A. Rosetti esprimendu dorint'a de a-lu vedã continuu in patria. — Noi inca ei dorimu, ca sã lipsesca causele, cari l'aru potã silãsi parasi patri'a.

(D. A. Papiu Ilarianu) trecundu spre Vienn'a, au petrecutu Joi-a trecuta in Pest'a. Dsa, dupa ce va fi vediatu espositiunea de Vienn'a, are intentiunea d'a plecã la vre-o scaldatore si numai cãtra finitulu lui Augustu (c. n.) a se intorce la Buccuresci.

(Secerisiulu in Transilvania) In multe parti se incepe seceratulul graneloru. In Transilvania, vorbindu in genere, mai cã vomu avã unu secerisiu bunu, de si in unele parti suntu holdele cam rare, dar' pentru ace'a in multe alte parti suntu prea bune, spesele mari si grele, clai se prevedu a fi multe, de unde voru esã grantie multe. Cucuruzulu preste totu e forte frumosu, pre aici a inceputu a legã, cãte 3—5 tului inca se vedu pre cãte unu firu. Viniele inca primitu o recolta buna de midilocu. Unii vinieri se caescu, dicandu cã se camu scutura strugurii. Noi credemu cã numai aceli'a se scutura, in cari s'au sapatu pre tempulu in florirei, candu nu e concessu a intrã in vinia, pre cumu amu disu si in numerulu precedentu.

Ar' fi si tempulu, cã dupa atati'a ani sterpi se avemu si ani fructiferi, cã poporulu agricultoriu e plenu de detorii si storsu pana la osu cã vai si amaru de elu, esecutorii de dare inca astãpta.

Rapiti'a in unele locuri e stricata tare de cenusariu, er pre alte locuri e forte frummosa; dar' nu are pretiu mai de locu.

„Economulu“.

(Bibliografia.) A aparutu „Revista Contemporana“ numerulu pentru 1 Iuliu. Materiale ce contine sunt urmatoriele: „Mironu Costinu“, comentarie literarie de V. A. Ureche. „Unu boeriu nou“, schitia contemporana de G. Cretienu. „Lupt'a pentru esistentia“, de D. Ananescu. „Unu gemetu inecat“ (poesia). Domnisoarei C. B. de Ciru Economu. „Notitie biografice“ asupr'a lui Alessandru Manzoni de Gr. N. Nicolescu. „Desperarea“ (poesia) de Ciru Economu. „Apele ferruginose“ de la Vacaresci de Dr. Ramnicenu. „Cãntece si plãngeru“ (din tabletele unui necunoscutu) de M. Zamfirescu. „O cronica inedita de Petru Gradistenu.“ „Tablete bibliografice“, de Augustu Laurian.

A aparutu de subu pressa: „Geometria“ Pentru usulu clasei IV. primara, I. si II. secundara, de P. Iacobescu. (Professore de matematica).

Incunoscintiare.

In urm'a intrevierii Domnului Presiedinte allu „Associatiunei Transilvane“, s'au concessu d'in partea directiunei callei ferrate a orientului „keleti vaspalya“ si a primei calli ferrate Transilvane „el-6 erdelyi vaspalya“, cã toti acei-a calletori, cari voiescu a luã parte la adunarea Associatiunei Transilvane ce se va tienã in Dev'a, sã potã calletori pana acolo si indereptu cu pretiulu de jumetate pre class'a II. si a III.

Biletele de legitimare se capeta mai usioru la comitetulu arrangiatoriu din Dev'a.

Valorea biletului de legitimare dureza din 8 pana 18. Augustu inclusive.

Acesta impartesire, ce ni-se face prin D. I. Chetianu, adv. si concepistu la curi'a reg. o primiramu de odata cu incunno-

scintiarea despre amanarea adunãrii; — acum se intiellege de sine cã biletele, avendu valore numai pentru 8—18. Aug. nu se mai potã intrebuintã, sperãmu inse cã D. Presiedinte, dupa impregiurãrile schimbate, va avã bunetatea d'a mediuloci reinnoirea favorei, ce Directiunile resp. credemu, cã nu o voru refusa. D. Presiedinte, prin ingrigirea sa, d'a inlesni membriloru venirea la adunare si Directiunile susu laudate prin promptitudinea lor d'a accordã favorea ceruta, au binemeritatu de Associatiune, precum si D. impartesitoriu suggestorulu ideei.

Serbia. Principele Milanu va merge de siguru la Constantinopole, d'insulu annunciasse acesta vointia a sa Sultanului, inca mai de multu, precum se scie, si de la sublim'a porta s'au respunsu, cã va fi primitu cu bucuria si cu onorurile cuvenite positiunii salle. Ca semnu de bunavointia a Sultanului cãtra Serbi'a se pote considerã scirea electrica sosita de la Constantinian'a, cu dat'a 18. Iuliu, a. c. cumca in aceea-si d'i marele viziru au tramissu una scrisore la Belgradu prin care se notifica cestiunea Zvornicului-mare si a Sacarului, reclamate mai de multu de guvernulu Serbiei.

Ispania. Scirile mai prospete sosite in cursu de cãte-va d'ile a supr'a tristei situatiuni d'in Ispania, le resumemu in ordine cronologica, precum urmedia:

Pi y Margal presentã Cortesiloru demisiunea sa, motivandu acesta resolutiune a sa prin necesitate d'a se constitui unu ministeriu, care conformu impregiurãrilor de facia, sã represinte osebitele fractiuni alle Camerei, ceea ce lui nu-i successe. Se d'ice cã dep. Muro va presentã propunerea ca Espartero sã fia numitu presiedinte allu republicei si ca dupa votarea constitutiunii Cortesii sã se dissolve. — Camer'a primii demisiunea lui Pi y Margal, era propunerea d'a se numi altu deputatu indiestratu cu assemene potestãte s'au luat in consideratiune, — inse fãra a se numi vre o persona, — cu 111 voturi, contra 101, prin scrutiniu secretu. — Ministeriulu formatu d'in partit'a drepta s'a compus in modulu urmatoriu: Calmeron pres. consil. min: fãra portufoiu; Fernandu Gonzalez, min. de statu; Carvajol, finãncie; Gil Bergas, just; Maisonave, intern; gener. Gonzalez, resb; Oveiro, marina; Mareno Rodriguez, lucr. publ; si Palanca, m. colonieloru — Nepop'a Santa Cruz au fostu destituitu de la command'a ostiriloru de insu-si pretendinte Don Carlos, pentr' nesubordinatiune si facte de rusne, fu aruncatu si in prinsore, dar apoi fu lassatu si d'insulu imbraccã era ras'a calugaresca, gat'a de drumu spre a se presentã la Ssa Ponteficele ad audiendum verbum si a cere ertare de peccate. — Scirea electr. d'in 19. Iuliu, a. c. annuncia cã Cortesii alessãra presiedinte poterii essecutive pre Salmeron, cu 119 voturi contra 93.

Sciri electrice.

— Constantinopole, 22. Iul. D'in caus'a cunoscutorulu intempleri de la santulu momentu, initiatorii au fostu condemnati: dragomanulu patriarecului grecescu (d'in Ierusalimu) au fostu essilatu, metropolitulu d'in Betlehem, destituitu; si trei calugari latini allungati d'in tierra. Cu atãta incidentulu este inchiatu si pacea restabilita — dice scirea officiale.

— Madridu, 22. Jul. Anglulu Price commanda fregatt'a insurgentiloru „Cartagen'a“. Motiunea minoritatii: d'a se da regimului votu de neincredere, au fostu respinsa cu 110 voturi, contra 90. — Alicante s'a proclamatu de cantonu independinte.

Concursu.

La postulu invetiatorescu Confessionale d'in Berseulu de susu, Protopopiatulu Basesciloru, dieces'a gr. cat. de Gherl'a, se deschide prin acest'a concursu pentru unu Invetiatoriu primariu.

Solutiunea annuale 250 fl. r. a. Solvinda in doue rate egali, gradina de legume si cartiru naturalu.

Respectivulu invetiatoriu, pentru aceste va fi detoriu a propune, in scola deosebita, tote studiile prescriste in legea de invetiamentu.

Limb'a propunerii e cea romana. — Concurrentii doritori a dobandi acesta statiune, recursele lor d'impreuna cu documintele despre absolvirea preparandiei, moralitate, zelu in cariera pedagogica, aplicarea de pana acum, tonu (viersu), melodiosu si scientia cantariloru, cellu multu pana in 20. Augustu a. c. sã le tramitta la senatulu scolasticu Confessionale d'in Berseulu-de-susu. — (Post'a ultima Sz. Cseh.)

Datu d'in Sedintia Senatului Scol. Confessionale.

Berseulu de susu, 13. Iuliu, 1873.

Daniilu Vultur, parocu gr. cat. locale si protrop. surrog. in Tract. Basesciloru.

ALESSANDRU ROMANU

Propriet., edit. si red. respundiet.

INSERTIUNI.

Escriere de concursu.

N-nru 184. ex 1873.

Comit. fond. scol.

(3—3)

Fiendu a se ocupã postulu de invetiatoriu adjunctu la scol'a normale din Naseudu, Monoru si Borgo-Prundu se escrie prin acest'a concursu pentru ocuparea acelloru posturi.

Salariulu impreunatu cu fia-care din aceste posturi e: 400 fl. v. a. cari se capeta in rate lunarie antecipative.

Doritorii de a ocupã veri unulu di'n aceste posturi au sã-si asterna supplicele documentate la comisiunea administrativa de fondurile scolari cellu multu pana in 10. Augustu a. c.

D'intre concurrentii se voru preferi acoi-a, cari pre langa cualificatiunile prescriste voru avã cunoscentia celloru-lalte doue limbe alle patriei, adeca cea germana si magiara.

Din siedintia comisiunei administrative a fonduriloru scolare granitieresci.

Naseudu, in 5. Iuliu 1873.

Presiedintele Secretariulu
Marcusiu. Toma Mihalca.

Sifilitic'a si impotentia,

la vechie seu de curundu nascute,

se voru tratã dupa metodulu homeopaticu de Dr. I. Ernst, Pest'a, strad'a idoliloru (Göttergasse) nr. 6., etagiulu II., usi'a nr. 15., de la 2—5 ore dupa media-di

Aceste morburi se trateza a desse ori in modulu celu mai usioru cu dose mari de iodiu si argintu viu, si acest'a se face numai spre ajungerea unui resultat momentanu. Patifientii vindecati in modulu acestu-a voru cadã mai curundu seu mai tardiu in morburile celle mai infricosiate, incãtu inca in aduncele batranetie voru avã, dore, a sufferi greu de condecintiele acestei tratãri usiore si superficiale Scutu contra acestoru feliu de pericle ofera metodulu de tratãre homeopaticu, care, precum este cunoscutu, nu numai cã vindeca dorerile celle mai invecitate, ci effectulu lui este asia de binefacatoriu, incãtu nu lassa nice cea mica temere de urmãri relle. Diet'a ce se va pescrie este simpla si usioru de tienutu.

5—12